

VIT SKULU AVTAKA KOMMUNUSKATTIN

Løgtingið eigur at umhugsa at leggja skatt á allar peningaflytingar, eisini tá ið tú fer í handilin og rindar við gjaldskorti, heldur Ben Arabo, stjóri í Atlantskolvetni

Áki Bertholdsen

- Kanska skulu vit gera okkurt heilt víðgongt fyri at figgja vælferðasamfelagið.

Tað heldur Ben Arabo, stjóri í Atlantskolvetni.

Eitt, hann hugsar um í hesum føri, er at avtaka allan kommunuskatt, umframt at leggja ein eyka skatt á allan peningaflutning.

Á vinnudegnum vóru skattaviðursiftini í Føroyum eitt høvðsevni.

- Ein máti er at leggja eini fimm prosent í skatti á allar flytingar, sigur hann.

Hetta merkir, at hvørja ferð, tú fer til bakaran at keypa morgunbreyð, og rindar við gjaldskorti, skulu fimm prosent av keypsupphæddini rindast í skatti.

- Og hvørja ferð, tú keypir eitt partabræv, skulu fimm prosent rindast í skatti og somuleiðis, hvørja ferð, tú fær løn, vinningsbýti, rindar eina oljurokning og, hvat tað skal vera, skulu eisini fimm prosent rindast í skatti.

Ben Arabo vísir á, at í øðrum londum verður umrøtt at leggja skatt á ávísan peningaflutning.

Men hann heldur, at skulu vit hava slíkan skatt, skulu vit hava hann av øllum flytingum yvirhøvur.

- Hetta er ein spennandi tanki, sum vit kanska eiga at hugsa gjølligari um, heldur hann.

Kommunuskatturin avtakast

Hinvegin heldur hann eisini, at samstundis sum aðrir skattir verða álagdur, verður neyðugt at avtaka alt, sum

eitur kommunuskatt.

- Vit áttu slett ikki at havt kommunur í Føroyum tí tað er samfelagið ov lítið til. Hinvegin verður neyðugt at allur inntøkuskattur er stigveksandi, men kommunuskatturin er púra flatur og tað rakar vanligar familjur hart.

Tann flati kommunuskatturin er eisini nógv vaksin í seinastuni. Fyri nøkrum árum síðani var hann eini 13 prosent, nú liggur hann á 20 prosentum og hægri.

Ben Arabo heldur sostatt, at allur inntøkuskattur skal verða stigveksandi. Samstundis skal allur inntøkuskatturin takast inn í einum og so má lutast út aftur til kommunurnar onkusvegna.

- Men so sleppa vit heldur ikki undan at hugsa um útreiðslustigið í samfelagnum. Vit mugu hugsa um tær

tænastur, sum eru neyðugar og tær, sum eru góðar at hava.

Neyðugar vælferðartænastur er at tryggja tey gomlu, tey sjúku, tey veiku og tey ungu undir útbúgving.

- Restin av tænastunum eru trygdarnet undir borgarunum.

- At væl lærdir akademikarar á Heilsufrøðiligu Starvstovuni ferðast landið runt at kanna matin, sum fæst keyps á stevnum kring landið, er í allarbasta føri gott at hava, men tað er avgjørt ikki neyðugt. Og at alment lønt siga í Útvarpinum og ráðgeva fólk um vistfrøðilgar nøtur er eisini í allarbasta føri gott at hava, men neyðugt er tað ikki, sigur Ben Arabo, fyri at skera tað út í papp, hvat hann meinti við.

Hann ávarar samstundis

at javntseta vælferð við øktar útreiðslur á figgjarlógini.

- At vit tvífalda talið á fulltrúum merkir neyðturvuliga ikki økta vælferð, heldur Ben Arabo.

Hann sigur, at hesi síðstu 20 árin eru útreiðslurnar á figgjarlógini tvífaldaðar, men hann ivast stórliga í um vælferðin er tvífaldað.

Rýma

Hinvegin sær Ben Arabo ongán skaða í, at føroyingar fara uttanlands at arbeiða.

- Skulu vit laga Føroyar til umheimin, ella skulu vit krevja, at umheimurin lagar seg til okkum, spyr hann.

Sjálvur heldur hann, at svarið er rættiliga einfalt

- Vit hava túsundtals føroyingar, sum arbeiða uttanlands. Men kann nakar siga mær, hvat tey skuldu gjørt, komu tey øll heimaftur.

» Hvørja ferð, tú fer til bakaran at keypa morgunbreyð, og rindar við gjaldskorti, skulu fimm prosent av keypsupphæddini rindast í skatti

Ber væl til at minka lands

Vit eru í eini støðu, har tað eru Føroyar og Danmark ímóti restini av verðini, sigur Kári Petersen, búskaparfrøðingur

Áki Bertholdsen

- Tað ber væl til at avtaka landsskattin, ella í øllum førum at minka hann niður í helvt, sigur Kári Petersen,

búskaparfrøðingur.

Kortini ásannar hann, at vit noyðast at krevja skatt inn fyri at figgja okkara vælferðartænastur.

- Spurningurin er bara,

hvussu vit krevja skattin inn.

Og hann kann ikki koma í tankar um nakað slag av skatti, sum er skaðiligari enn vanligur lønarskattur, leggur hann afturat.

Orsøkin er, at lønarskattur hevur beinaleiðis negativa ávirkan á bruttótjóðarúrtøkuna og útboðið av arbeiðsmegi.

Tað kemst rætt og slætt tí at tað er verri at fáa fólk til arbeiðis, tá ið tey skulu rinda næstan helmingin í skatti.

Hann sigur, at skulu vit tosa um skatt, eru tað Føroyar og Danmark ímóti restini av verðini.

- Í øllum øðrum londum eru tey skilabetri enn vit og

hava ein nógv lægri lønarskatt enn vit hava.

Kári Petersen heldur, at tað ber væl til at lækka inntøkuskattin heilt munandi, kanska næstan niður í helvt.

Tilsamans rinda føroyingar 1,2 milliardir í landsskatti.

Hann vísir á, at eitt nú er skrásetingargjald av bilum nógv lægri í Føroyum enn í øðrum londum.

- Vit bera okkum at um vit eru bilaframleiðarar. Í Svøríki og í Týsklandi, har tey gera bilar, hava tey lágt skrásetingargjald fyri at ikki at oyðileggja ídnaðin í landinum. Men vit gera tað sama, hóast vit ikki framleiða bilar.

Kári Petersen heldur eisini, at sjómannafrádrátturin skal avtakast, tí hann

hevur bara skaðiliga ávirkan á samfelagið.

Missa ikki hugin

Hann nevnr eisini møguleikan fyri ognarskatti og tað, bretar nevna poll-skatt, altso at skattur verður lagdur á eintaklingar.

Talan kann vera um einar 1000 krónur um mánaðin fyri hvønn skattgjaldara, ella 300 milliónir um árið.

Og so nevnr hann tilfeingisskattin, tað kundi saktans givið einar 450-500 milliónir

- Nú eru vit longu upp á gott 800 milliónir, og gevur skrásetingjöld, sjómannafrádrátturin og møguligur ognarskattur 200-300 milliónir, eru við longu upp-

ímóti tí, sum landskatturin gevur í løtuni.

Kári Petersen sigur, at hetta eru alt skattir, sum ikki taka hugin frá fólki at arbeiða.

Tað hevði eisini bøtt munandi um keypiorkuna hjá fólki, umframt tað hevði lætt um krøvini um lønarhækkingar, ella lønartrýstið.

Men tað ber eisini til at tálma útreiðslurnar. Fyri at nevna nøkur dømi, spurdi hann, hví tað er neyðugt at hava fleiri framhaldsdeildir í fólkháskúlanum í Suðuroy og í bygðunum rundan um Skálafjørðin.

Tað sama ger seg galdandi á miðnámskúlaøkinum, har fleiri milliónir kundu verið spardar, sigur Kári Petersen.

» Tað er verri at fáa fólk til arbeiðis, tá ið tey skulu rinda næstan helmingin í skatti